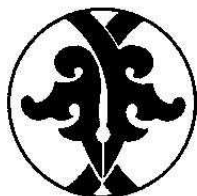

سازوکارهای رسیدگی به
جبران خسارت از متهمان بی گناه

در نظام حقوقی ایران، امریکا، انگلستان

تألیف:

امیراحسان نژاد

انتشارات امجد

فهرست مطالب

۷.....	پیشگفتار
۹.....	مقدمه
۱۳.....	فصل اول: مفهوم شناسی و مبانی جبران خسارت متهم بی گناه
۱۴.....	مبحث اول: مفاهیم
۱۴.....	گفتار اول: متهم بی گناه
۱۸.....	گفتار دوم: اشتباه قضایی
۲۰.....	گفتار سوم: جبران خسارت و اقسام آن
۲۰.....	بند اول: خسارت
۲۲.....	بند دوم: اقسام خسارت
۲۷.....	مبحث دوم: مبانی جبران خسارت متهم بی گناه
۲۸.....	گفتار اول: حقوق ایران
۲۸.....	بند اول: قواعد فقهی
۳۱.....	بند دوم: مبانی حقوقی
۳۴.....	گفتار دوم: حقوق انگلستان
۳۷.....	گفتار سوم: حقوق آمریکا
۴۳.....	فصل دوم: بررسی تطبیقی جایگاه قانونی جبران خسارت از متهم بی گناه
۴۳.....	مبحث اول: حقوق ایران
۴۳.....	گفتار اول: قانون اساسی
۴۵.....	گفتار دوم: قانون مجازات اسلامی
۴۹.....	گفتار سوم: قانون مدنی
۵۰.....	گفتار چهارم: آیین دادرسی کیفری
۵۳.....	گفتار پنجم: سایر قوانین متفرقه
۵۴.....	مبحث دوم: حقوق انگلیس
۶۰.....	مبحث سوم: حقوق آمریکا
۶۵.....	فصل سوم: شرایط و نحوه جبران خسارت متهم بی گناه
۶۶.....	مبحث اول: شرایط جبران خسارت بی گناهی متهم
۶۶.....	گفتار اول: حقوق ایران
۶۶.....	بند اول: شرایط ایجابی

۶۶	الف: صدور حکم منع تعقیب متهم یا برائت
۷۰	ب: درخواست متهم بی‌گناه
۷۲	ج: بازداشت شدن در جریان دادرسی و تحقیقات
۷۴	بند دوم: شرایط سلبی
۷۷	بند سوم: نحوه اقدام در کمیسیون‌های مربوطه
۸۴	گفتار دوم: حقوق انگلیس
۸۷	گفتار سوم: حقوق آمریکا
۸۸	مبحث دوم: مرجع رسیدگی
۹۳	مبحث سوم: تحلیل وجوه تمایز و تشابه
۱۰۳	نتیجه‌گیری و پیشنهادها
۱۰۷	منابع و مأخذ

پیشگفتار

عدالت کیفری حکم می‌کند که هر عمل مجرمانه‌ای، مورد تعقیب کیفری قرار گرفته و به مجازات فرد متهمی شود؛ اما جنبه دیگر این عدالت قضایی این است که اگر فردی به اشتباه متهم به جرمی شده و مدتی را بدون دلیل قانونی در زندان سپری کرده و سپس در خصوص وی حکم برائت و یا قرار منع تعقیب صادر گردد؛ خسارت لازم و کافی به وی پرداخت گردد. این امر تحت عنوان جبران خسارت متهم بی‌گناه در حقوق ایران اخیراً به رسمیت شناخته شده و در نظام حقوق بین الملل نیز مورد توجه قرار گرفته است که هدف از این کتاب نیز با روش توصیفی - تئوریک بیان و تشریح و مقایسه تطبیقی این قاعده، مبانی و شیوه‌های رسیدگی و آیین شکلی آن در نظام حقوق کیفری ایران، انگلیس و آمریکا است؛ در مجموع به نظر می‌رسد با آنچه پیش‌بینی این امر در حقوق کیفری ایران نوآوری محسوب شده و تدبیری نوین در جهت به‌کار و توسعه حقوق دفاعی متهم محسوب می‌گردد؛ لکن آنچه در این میان اهمیت دارد؛ مسئولیت نهادهای دولتی در قالب پرداخت خسارت همراه با ابراز تأسف رسمی مقامات عمومی و اعاده جرمات از این افراد است که به قربانیان اشتباه قضایی کمک می‌کند آرام روحی و آسیب‌های مالی که متوجه آنها شده است را فراموش کنند که باید به صورت جدی‌تری مورد توجه قانونگذار قرار گیرد. مسئله دیگر اینکه قانونگذار ایرانی می‌تواند با استفاده از تحقیقات جامعه‌شناسان و اقتصاد دانان تدابیری برای ارزیابی اینگونه خسارت‌ها به پول ارائه دهد. مسئله دیگر تکفیک بین اتهام بی‌اساس به فرد براساس خطاهای عمدی و غیرعمدی پلیس و دادستان با بی‌گناهی شخصی به واسطه عدم کسب دلیل کافی برای محکوم کردن وی است که در این صورت فرد به معنای واقعی بی‌گناه، نیست بلکه بی‌گناه حقوقی است و لذا مستحق جبران خسارت نیست.